

Karel Makonj-portré. Fotó: Michal Drtina

Karel Makonj a 70. születésnapján ünnepségén 2017 decemberében

A Száll a bábos fészke-re-fesztivál előadásai után (Balogh Géza, Miloslav Klíma és Virág Jenő társaságában), Prága, 2011

A Skupova Plzeň-fesztivál sátrában V. Predmerskývel. Plzeň, 2010

* Karel Makonj 1970-ben fejezte be tanulmányait a prágai Művészeti Akadémia bábrendező-dramaturg szakán. Még tanulmányai közben hozta létre a Vezetett Színház elnevezésű intézményt, amelyet két évvel később politikai okokból betiltottak. Tanulmányai befejeztével dolgozott Liberecban, a prágai Központi Bábszínházban, Kladnóban, Plzeňben. 1981-ben eltöltötték a színházi pályáról, kilenc évig terapeutaként dolgozott egy pszichiátriai klinikán. A rendszerváltás után a Divadlo Minor igazgatója lett. 1976-tól tanított a Művészeti Akadémia Színház főtanszakán, 2009-től haláláig egyetemi tanár. Folyóiratunk rendszeresen közölte írásait.

Nina Malíková

A SZÍNHÁZCSINÁLÓ, AKI MEGELŐZTE KORÁT

KAREL MAKONJ (1947. DECEMBER 9. – 2018. JANUÁR 2.)

Karel Makonj diákéveitől kezdve eleven szemmel látta a valóságot és annak színházi tükröződését. Az 1960-as évek cseh bábszínházának „enfant terrible”-jeként habozás nélkül állított színpadra olyan szerzőket, akik az abszurditás, az egzisztencializmus és a „fekete groteszk” fogalmaihoz kapcsolódtak: Albert Camus-t és Michel de Ghelderodeot. A *Félreértés (Nedorozumění)* és a *Hopp, signor (Hop, signore)* című előadásokban a darabválasztás és a témafeldolgozás tekintetében is pontosan ráértett a korra. Aztán persze a vigasztalan valóságot láttató valamennyi kísérlete elnyerte „méltó büntetését”. A Vezetett Színház (Vedené divadlo)¹, ahol valóra váltotta a színházzal kapcsolatos elképzeléseit és álmait, adminisztratív beavatkozás áldozatává vált. További, a mozgalmas nyolcvanas években született színházi munkái – például a plzeňi Alfa Gyermekszínházban (Divadlo dětí Alfa) a Blue Effect² együttes közreműködésével színre vitt *Szerencsehozó gomb (Knoflík pro štěstí)* – vita tárgyai voltak, értetlenség fogadta őket, csendben betiltották az előadásait –, melyeket azonban a nézők rendkívüli érdeklődése kísért: megérezték ugyanis, hogy a bábszínház világában valami újszerű történik. A színész és a báb közös szereplésén alapuló színházzal kapcsolatos elképzeléseit csak a Minor Színházban³ valósíthatta meg, melyet 1990 és 1998 között ő irányított, s ahol az ifjú és felnőtt korú közönséget merész darabokkal szólította meg – és ezáltal sok tekintetben lazán kötődött mindahhoz, amit a Vezetett Színház képviselt.

Makonj alkotói munkásságán vörös fonalként vունul végig a tágan értelmezett groteszk játék íránti

vonzalma, valamint az, hogy a bábót a 19. századi romantikusok elképzeléseinek és eszményeinek tükrében látja. Saját alkotásain kívül, amelyek megvalósult formájukban nem mindig feleltek meg eredeti elképzeléseinek – ez a színház látomásos alkotóinak sorsa: álmaik egy konkrét és eleven organizmusban, mint amilyen a színház, nem egykönnyen válnak anyagi valósággá –, Karel Makonj gondosan tanulmányozta a modern színházelméletet, és jelentős részt vállalt a bábszínház korszerű elméletének kialakításában. Pontosabban fogalmazva a színész és a báb színházáról beszélhetünk, melyben az animátor és a báb partnersége helyett e színházi kapcsolat újszerű kifejeződése kerül előtérbe. A színészetnek a báb és a térben elhelyezkedő objektum iránti viszonyával kapcsolatos eszme-futtatásait már diákkora óta rendszeresen publikálta a Divadlo című folyóiratban, később pedig több sorozatban adta közre a Loutkářban: ezek az írások Csehországban mindmáig a bábművészet elméletének „aranyalapjához” tartoznak. Gondolatai továbbfejlesztését és közreadását a prágai Színházművészeti Akadémia Bábművészeti Tanszékén kifejtett pedagógiai tevékenységének keretében is folytatta.

A cseh színház és a cseh bábszínház világában kevés emberről mondható el, hogy megelőzte korát. De ha megvonjuk Karel Makonj munkásságának mérlegét, akkor nem csupán az tudatosíthatja ezt a tényt, aki láthatta az előadásait, hanem az is, aki ismét beleolvass a tanulmányaiba. (2018. január 4.)

Fordította és a jegyzeteket írta: G. Kovács László

- 1 A szóban forgó kísérleti színház 1969 és 1972 között működött, s Karel Makonj volt a meghatározó egyénisége. A rövid életű alkotóműhelyben a bábszínház eszközeivel a felnőtteket igyekeztek megszólítani, tudatosan törekedve arra, hogy a színház a társadalmi élet kérdéseire is reflektáljon és új kifejezőeszközöket alkalmazzon.
- 2 A cseh rockzene történetének egyik legfontosabb zenekara, amely 1968-tól 1990-ig, illetve 2004 és 2016 között működött. Munkásságára a blues, a jazz és a népzene is befolyást gyakorolt, s erősen kötődik a progresszív rock törekvéseihez.
- 3 A Divadlo Minor Központi Bábszínház (Ústřední loutkové divadlo) néven 1950-ben jött létre, jelenlegi nevét 1991-ben kapta. „Családi színházként” működik, előadásaisával elsősorban a gyerekkorú közönséget szolgálja.

ARCANUM DIGITALIS
TUDOMÁNYTÁR

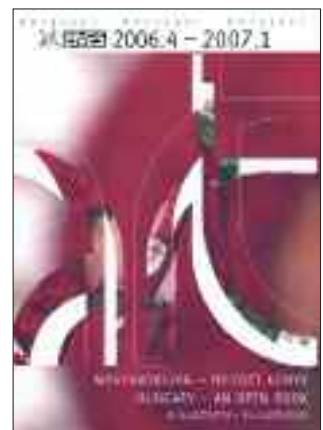
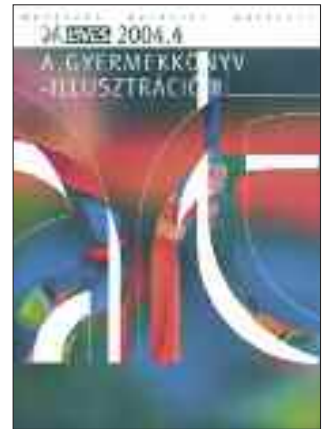
ART LIVES

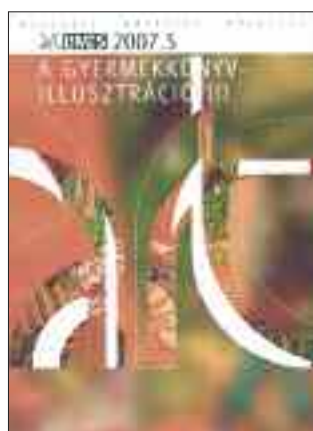
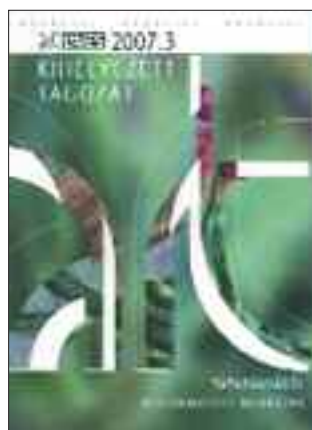
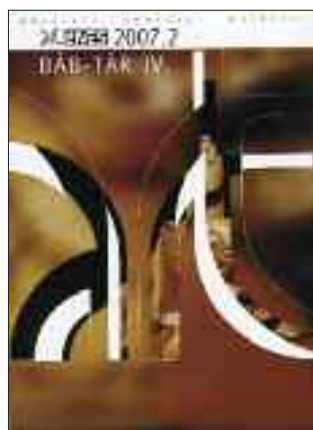
Art Lives 1992–2015

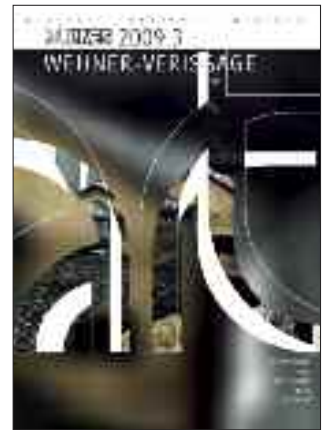

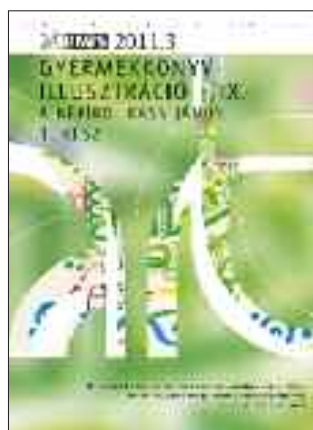
DVD

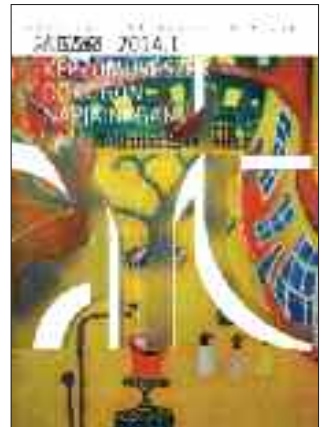
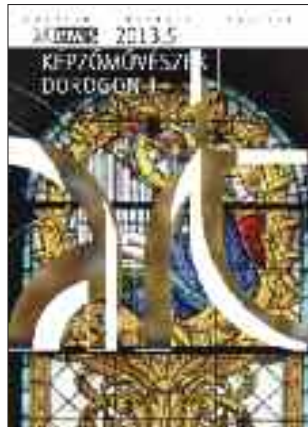
KERESHETŐ HASONMÁS

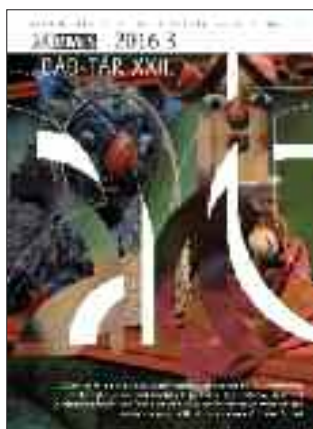
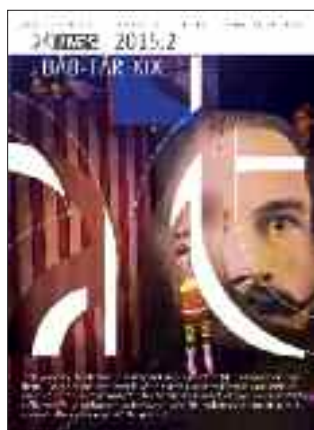

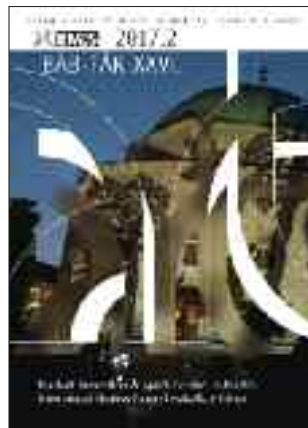

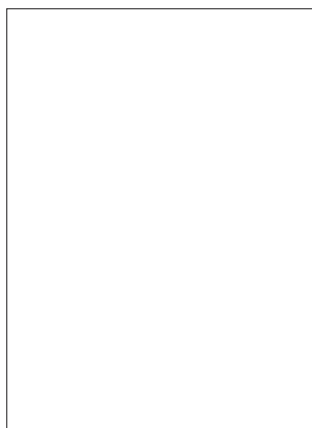
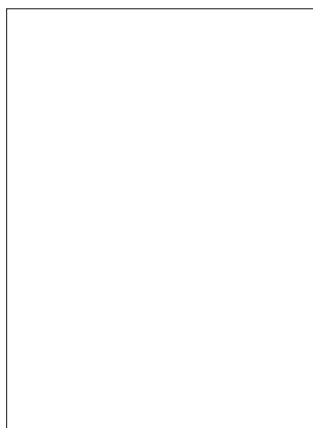
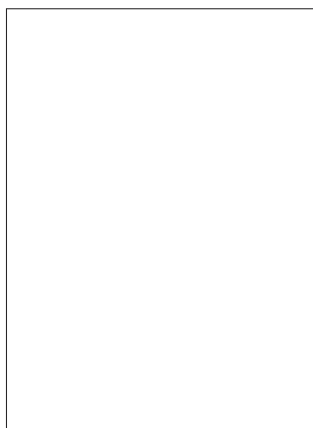
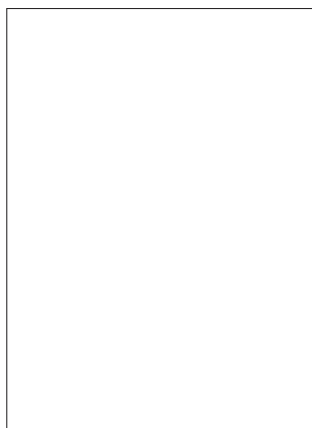
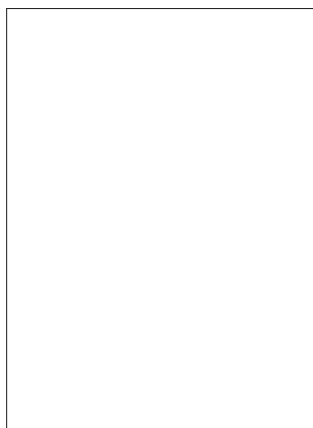
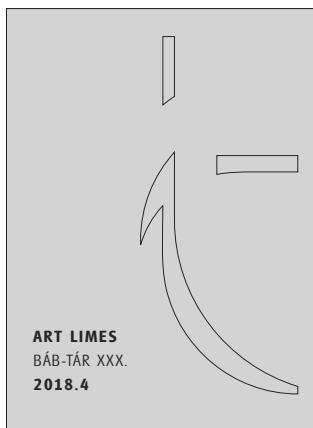
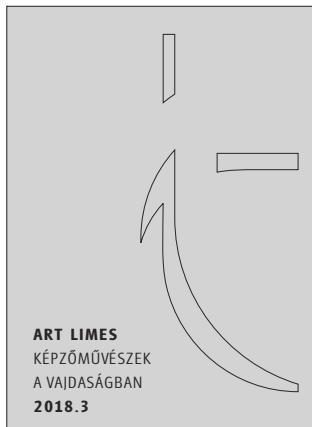
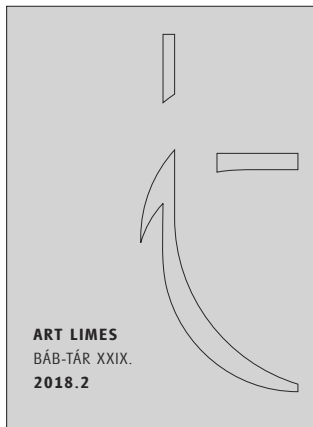
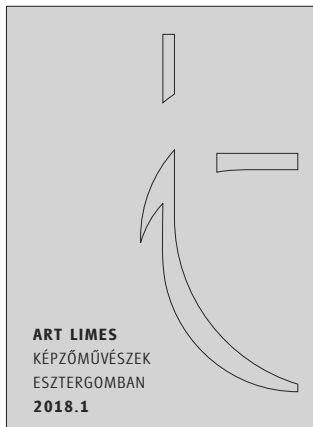

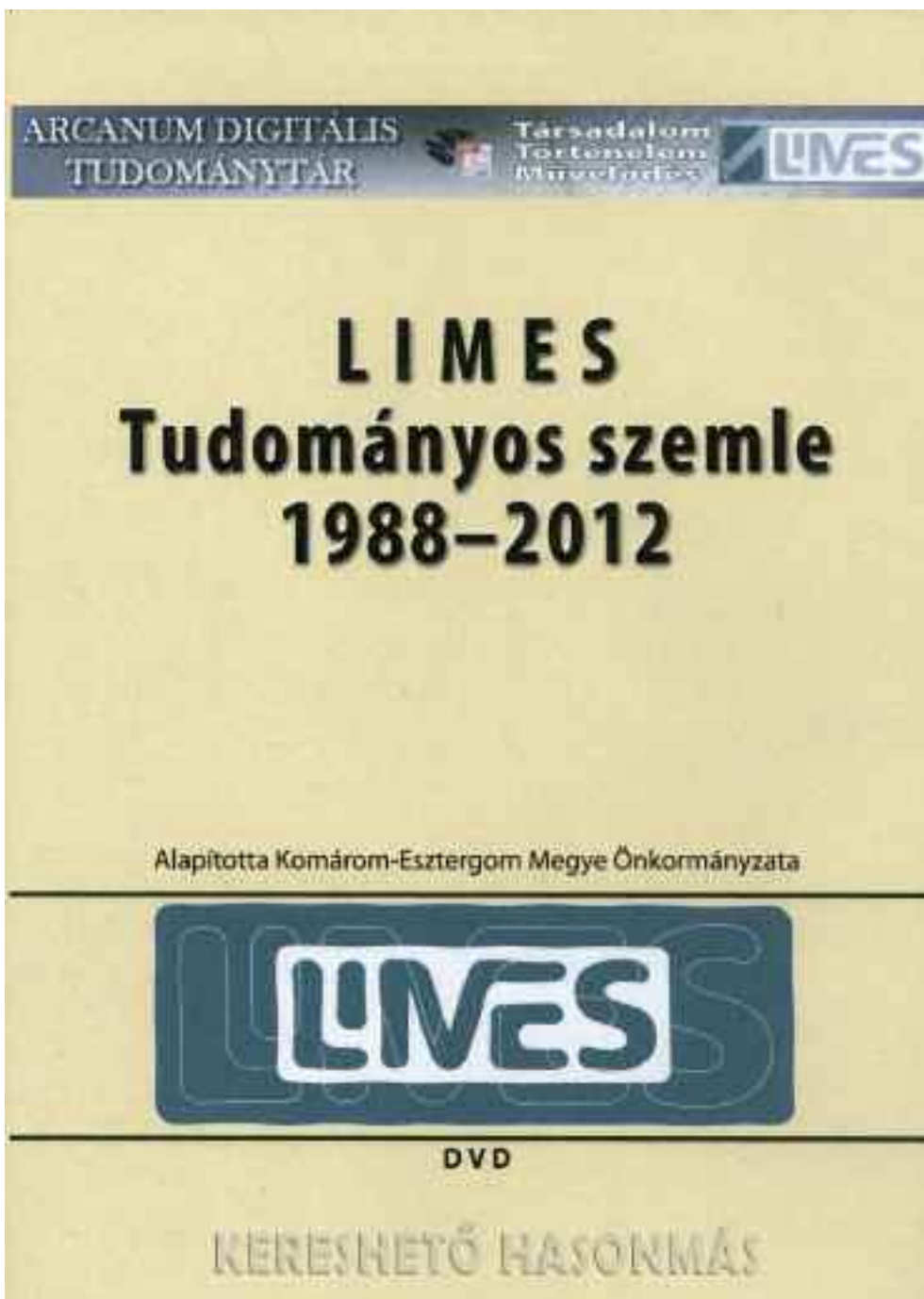

Megjelent DVD-n az Arcanum-Adatbázis Kft. kiadásában a LIMES tudományos-történelmi szemle valamennyi száma (25 évfolyam, 95 szám, 14 000 oldal.) További információk a kiadó honlapján

MEGJELENT SZÁMAINK:

2003/1. szám – BÁBOK ÉS BÁBUK (elfogyott)	–
2003/2. szám – A PASZTELL	495 Ft
2004/1-2. szám – DIKTATÚRA ÉS MŰVÉSZET I–II.	990 Ft
2004/3-4. szám – A GYERMEKKÖNYV-ILLUSZTRÁCIÓ I–II. (elfogyott)	990 Ft
2006/1. szám – BÁB-TÁR I. (elfogyott)	–
2006/2-3. szám – BÁB-TÁR II–III.	990 Ft
2006/4 – 2007/1. szám – Magyar illusztráció Bolognában (elfogyott)	850 Ft
2007/2. szám – BÁB-TÁR IV.	650 Ft
2007/3. szám – Kihelyezett tagozat	850 Ft
2007/4. szám – BÁB-TÁR V.	850 Ft
2008/1. szám – A gyermekkönyv-illusztráció IV.	850 Ft
2008/2. szám – Képzőművészek Esztergomban a 20. században	850 Ft
2008/3. szám – BÁB-TÁR VI.	850 Ft
2008/4. szám – ÜVEGSZOBRA SZAT	850 Ft
2008/5. szám – BÁB-TÁR VII.	850 Ft
2009/1. szám – Gyermekkönyv-illusztráció V.	850 Ft
2009/2. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VI.	850 Ft
2009/3. szám – Wehner-Vernissage	850 Ft
2009/4. szám – BÁB-TÁR VIII.	850 Ft
2009/5. szám – Fémszobrá szok Tatabányán	850 Ft
2009/6. szám – BÁB-TÁR IX.	850 Ft
2010/1. szám – BÁB-TÁR X.	850 Ft
2010/2. szám – BÁB-TÁR XI.	850 Ft
2010/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VII.	850 Ft
2010/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VIII.	850 Ft
2011/1. szám – BÁB-TÁR XII.	850 Ft
2011/2. szám – Képzőművészek Tatabányán a 20. században	850 Ft
2011/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció IX.	
A képiró: Kass János, 1. rész	850 Ft
2011/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció X.	850 Ft
2012/1. szám – BÁB-TÁR XIII.	850 Ft
2012/2. szám – IPARMŰVESSÉG I.	1.000 Ft
2012/3. szám – A KÉPÍRÓ, KASS JÁNOS	1.000 Ft
2012/4. szám – BÁB-TÁR XIV.	1.000 Ft
2013/1. szám – IPARMŰVESSÉG II.	1.000 Ft
2013/2. szám – IPARMŰVESSÉG III.	1.000 Ft
2013/3. szám – BÁB-TÁR XV.	1.000 Ft
2013/4. szám – BÁB-TÁR XVI.	1.000 Ft
2013/5. szám – Képzőművészek Dorogon I.	1.000 Ft

2014/1. szám – Képzőművészek Dorogon napjainkban	1.000 Ft
2014/2. szám – BÁB-TÁR XVII.	1.000 Ft
2014/3. szám – KÉP-TÁR I.	1.000 Ft
2014/4. szám – KÉP-TÁR II.	1.000 Ft
2015/1. szám – BÁB-TÁR XVIII.	1.000 Ft
2015/2. szám – BÁB-TÁR XIX.	1.000 Ft
2015/3. szám – A képíró: Kass János, 3. rész	1.000 Ft
2015/4. szám – Képzőművészek Tata városában XVIII–XX. század – I. kötet	1.000 Ft
2015/4. szám – Képzőművészek Tata városában XVIII–XX. század – II. kötet	1.000 Ft
2015/5. szám – BÁB-TÁR XX.	1.000 Ft
2016/1. szám – KÉP-TÁR III.	1.000 Ft
2016/2. szám – BÁB-TÁR XXI.	1.000 Ft
2016/3. szám – BÁB-TÁR XXII.	1.000 Ft
2016/4. szám – KÉP-TÁR IV.	1.000 Ft
2016/5. szám – BÁB-TÁR XXIII.	1.000 Ft
2016/6. szám – BÁB-TÁR XXIV.	1.000 Ft
2017/1. szám – BÁB-TÁR XXV.	1.000 Ft
2017/2. szám – BÁB-TÁR XXVI.	1.000 Ft
2017/3. szám – BÁB-TÁR XXVII.	1.000 Ft
2017/4. szám – KÉP-TÁR V. – I. rész	1.000 Ft
2017/5. szám – KÉP-TÁR V. – II. rész	1.000 Ft
2017/6. szám – BÁB-TÁR XXVIII.	1.000 Ft

Folyóirataink megvásárolhatók:

- Budapesten: Írók Boltja (Andrássy út 45.)
- Komárom-Esztergom megyében és országosan a LAPKER terjesztésében

Megrendelhető: Könyvtárellátó Kht., 1134 Budapest, Váci út 19.

Kernstok Alapítvány/Art Limes Szerkesztősége, 2800 Tatabánya, Kós Károly u. 3. fsz. 3.

E-mail: viragjeno46@gmail.com

Honlapjaink: www.artlimes.hu; www.limesfolyoirat.hu

ART LIVES KÖZVÉSZETI FOLYÓIRAT
KÖZTÉR • KÖZTÉR • ILLUSZTRÁCIÓ
JOURNAL OF FUNCTION AND ART

Home | Aktuálisok | Művészeti | Interjúk | Galériák | Újítások | Előzetes | Előzetes

Amerikán az ördög még alszik

Események

JÚNIUS

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Legfrissebb cikkek

Hűvös és alkoholosan minden Szepes Györgyben
„Itt a lényeg az, hogy legyen” - Itt a lényeg az, hogy legyen. A művésztől a közönségig a képzőművészet és a szöveg közötti kapcsolat a lényeg.

2014. június 24. Töltsd le

Amerikán Nyugat
A szöveg...

ELLENLÉT...

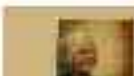

VÉGI ÉS KEZELÉS...

Itél és a szöveg...

Kövess minket

f g+ t i

Aktuális

